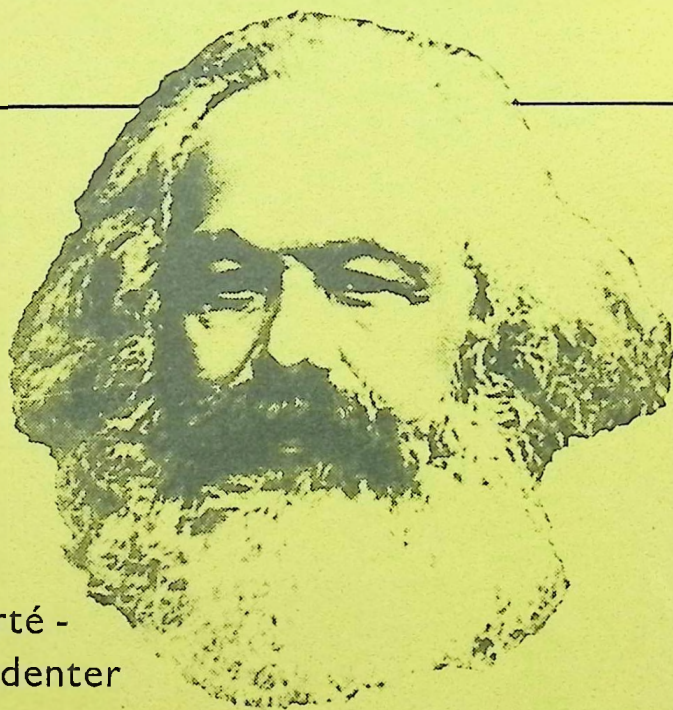

Marxistiske hæfter

nr. 22

Carl Madsen

Stat og magt

Udgivet af Clarté -
marxistiske studenter
1974

MARXISTISKE HÆFTER

nr. 1 IB NØRLUND:
Tre radioforedrag om V. I.
Lenin (udsolgt).

I stedet anbefales Ib
Nørlund: Lenin og nutiden,
57 sider, kr. 9,00. Forlaget
Tiden.

nr. 2 IB NIELSEN:
Socialismens økonomiske
system.

nr. 3 HARALD RASMUSSEN:
Klasser og klassekamp.

nr. 4 HANNE REINTOFT:
Kapitalisme og reformismen
i arbejderbevægelsen.

nr. 5 ISI GRUNBAUM:
Marxistisk kontra borgerlig
økonomisk teori

nr. 6 GELIUS LUND:
Socialismens status i dag

nr. 7 KIM IL SUNG:
Om visse teoretiske proble-
mer i den socialistiske
økonomi.

nr. 8 CLAUD BRYLD:
Noget om marxismens filosofi
og dens konsekvenser

nr. 9 IB NØRLUND:
Stat og revolution.

nr. 10 KLAUS TORVAD:
Hvad er dialektisk material-
isme?

nr. 11 KNUD JESPERSEN:
Marxisme og International-
isme

nr. 12 HANNE REINTOFT:
Kvindens stilling på arbejds-
markedet

nr. 13 IB NØRLUND:
Den moderne kapitalisme og
kampen imod den

nr. 14 JENS BRINCH:
Marxisme — ideologi eller
videnskab?

nr. 15 HENNING OLSEN:
Socialismens økonomi

nr. 16 ERIC DANIELSEN:
Myten om mennesket som
aggressiv abe

nr. 17 IB NIELSEN:
Om socialismens øko-
nomiske love, materiel egen-
interesse og socialistisk
samfundsbevidsthed

nr. 18 LARS BONNEVIE:
Nationalisme og klassekamp

nr. 19 ISI GRUNBAUM:
Nogle grundbegreber i socia-
lismens politiske økonomi

nr. 20 DEA TRIER MØRCH:
Politisk kunst

nr. 21 IB NØRLUND:
Parti og klassekamp

nr. 22 CARL MADSEN:
Stat og magt.

SALG OG ABONNEMENT: SE OMSLAGETS SIDE 2

MARXISTISKE HÆFTER udgives af den marxistiske studenterorganisation Clarté, hvis til enhver tid værende bestyrelse udgør redaktionen. Ansvarshavende redaktør: Jørgen Smith.

MARXISTISKE HÆFTER koster kr. 4,00 pr. stk. Ved samlet køb af 10 eller flere eksemplarer af samme nummer er prisen kun kr. 3,00 pr. stk. Hæfterne kan bl. a. købes gennem Clarté. Betaling bedes vedlagt i check eller frimærker (og så betaler vi porto) eller indbetalt på girokort, der tilsendes sammen med hæfterne.

Abonnement på kommende numre kan tegnes ved indsendelse af navn og adresse til Clarté. Hæfterne med opkrævning vil derefter blive tilsendt efterhånden som de udkommer.

Clarté er en marxistisk ungdomsorganisation, åben for såvel studerende som ikke-studerende, der kan gå ind for formålsparagraffen: »... at virke for afklaring og udbredelse af marxismens ideer og metoder« — med henblik på fremme af den socialistiske revolution.

Clarté afholder studiekredse, forelæsninger og møder m.v., hovedsageligt blandt studerende ved Københavns universitet.

Medlemskab, incl. friabonnement på tidsskriftet »Clarté«, tegnes ved indbetaling af årskontingent, kr. 35,00, på Clartés girokonto.
Betalingen gælder for resten af indeværende år samt hele næste år.

Tidsskriftet »Clarté« udkommer med 6 numre årligt. Årsabonnement kr. 23,00. Bringer artikler om marxismen og dens udvikling, om kunst og kultur og om den praktiske realisering af socialismen.

Abonnement tegnes ved indbetaling af kr. 23,00 på giro 11 38 14.

Betalingen gælder for resten af indeværende årgang samt hele næste årgang.

Clartés kontor og mødelokaler, kontortid mandag, tirsdag og torsdag kl. 16—18: Gothersgade 8 C 1., 1123 Kbh. K. Tlf.: (01) 11 18 36. Giro nr. 11 38 14.

Stat og magt

Af CARL MADSEN

Nu, om nogensinde er tidspunktet inde til at gøre sig klart, hvilken magt og hvis magt staten er. Og med staten mener jeg det kapitalistiske samfunds.

En rigtig vurdering — og en vurdering, der stadig bør understreges og uddybes — er navnlig påkrævet for et kommunistisk parti i en tid, hvor det efter årelang stagnation har opnået en vis parlamentarisk succes.

Netop det, at et kommunistisk parti vokser og får vælgertilslutning, kræver skærpet agtpågivenhed mod opportunisme og parlamentariske illusioner.

Det gælder også vort parti. I betragtning af gjorte erfaringer ikke mindst vort parti.

I en polemik med Ingmar Wagner i »Land og Folk« ud-

trykte jeg min glæde over vor fremgang ved folketingsvalget, men tilføjede:

». . . Hvad gavner nok så mange folketingsmandater et kommunistisk parti, om det tager skade på sin revolutionære sjæl og holdning . . .«

Denne påkrævede advarsel mod at lade parlamentariske sanseforvildelser vinde indpas, indbragte mig kammerat Wagners strengeste irettesættelse.

Han replicerede:

». . . dette er at så tvivl om partiets politik, kritik uden konkret indhold, sådan som det også i flere tilfælde er sket i den borgerlige presse . . .«

At advare mod forblændelser, mod at lade sig beruse af en måske midlertidig og måske tilfældig tilslutning blandt lan-

dets folketingsvælgere stemples altså som en sådan tvivl og mistillid. Som en fremføren af ubeføjet kritik.

Jeg kan nok overleve Ingmar Wagners anathema, men tager det som symptomatisk. Som farligt. Som en advarsel om, at tidspunktet for at drøfte vor indstilling til statsmagten i almindelighed og folketinget i særdeleshed er inde.

Indledningsvis vil jeg nu understrege to ting.

For det første, at den lovgivende magt — folketinget — ingen real magtfaktor er af nogen betragtelig betydning.

Jeg tænker ikke, at det skulle være nødvendigt i denne forsamling at dokumentere dansk folketingsparlamentarismes degeneration og underkastelse.

Sikkert nok har Hørups ord om »ingen over og ingen ved siden af folketinget« for slægtled tilbage haft et vist indhold.

Det er ikke længere tilfældet.

Og en stor del af befolkningen ved, at det ikke er tilfældet. Det må være vor opgave at bidrage til, at denne viden bliver alles eje.

En udvikling, der har strakt sig gennem generationer, er foreløbig kulmineret i en — også formel — indordning under en international kapitalismes organer: EF's ministerråd og kommission.

Det åbenlyse faktum, at landet ikke regeres frit af folketinget og af en regering udgået af

folketinget, erkendes i stor almindelighed, men de konsekvenser, der drages, er mest uhyggelige for os gamle, der een gang har oplevet en triumferende fascisme og ved, hvad den indebærer. En sociologisk undersøgelse, nylig foretaget, tyder på, at mere end halvdelen af den danske befolkning er rede til at acceptere et diktatorisk styre i en krisesituation.

Lignende fænomener kan konstateres i vore nabolande.

I Stockholm havde jeg for nylig lejlighed til at studere den såkaldte IB-sag. Sagen er rejst mod et par unge journalister ved bladet »Folket i Bild/Kulturfront«, som havde afsløret, at en officersjunta med kriminelle midler drev en antisovjetisk udenrigspolitik i strid med den officielle svenske neutralitet.

Uden lovlig bevilling, uden rigsdagens og forsvarsudvalgets vidende, ja muligt uden de menige regeringsmedlemmers vidende havde juntaen oprettet sin hemmelige gangsterafdeling, som i samarbejde med vestlige og israelske agenter drev på med registrering af venstreorienterede borgere. Indbrud i socialistiske organisationers kontorer og fjernelse af medlemsfortegnelser forekom. IB bliver i så henseende bistået af stikkere, der har indsneget sig i disse organisationer og skaffet sig tillid. Desuden har IB drevet spionage fra finsk område mod Sovjetunionen. Installeret radiosendere på

finsk territorium til brug i påkommende tilfælde. Besejlet sovjetisk farvand i spionageøjemed, og alt det i intimt samarbejde med vestlige og israelske efterretningsorganer. Også danske.

Indbrud i ambassader og hos private for at installere mikrofoner og stjæle post hører til IB's rutinearbejde.

Der er ikke tvivl om, at en svensk officersjunta er rede til at gribe magten i påkommende tilfælde.

Forresten heller ikke om, at en dansk er det.

Valgene i Hamburg tyder på, at de superreaktionæreste kredse i Vesttyskland er ved at få vind i sejlene på ny. Mere vind end hidtil. Brandt går meget muligt til Krag's brigade.

Her er ikke tid og sted for en mere detaljeret udredning af, at det er en farlig illusion at foregøgle os selv eller andre, at det i sig selv har alt for stor og alt for væsentlig betydning, om vi har nogle mandater i folketinget eller ej.

Det er ganske andre problemer, der står i forgrunden.

Et folkestyre har vi dog ikke, og vi har aldrig haft det. Om vi nogensinde får det, afhænger i særlig grad af, om vi formår at overbevise den udbyttede, den nyttegørende del af folket om, at folketingsparlamentarismen er et bedrag.

At det er det formelle demokratis væsen at styre ved hjælp af folket mod folkets interesse.

Det andet, jeg vil slå fast er, at statsmagten som bekendt har tre forgreninger. Som skrevet i grundloven: Den lovgivende, den udøvende og den dømmende.

Medens den lovgivende magt i det kapitalistiske samfunds nuværende degenerationsstadium er reduceret til praktisk betydningsløshed, er statsmagtens tyngdepunkt forlagt til den udøvende sektor. Til den administrative og til den magtmæssige. Til politi og militær.

Og det skal vi stærkt mærke os: Medens magthaverne finder det hensigtsmæssigt at lade parlamentarismens drevne mummespil fortsætte en tid endnu, så har folket ingen — heller ingen tilsyneladende — indflydelse på statsmagtens afgørende sektor: Den udøvende magt.

Kun få kan, — stillet overfor håndfaste kendsgerninger — være i tvivl om, at den magt, som administrationen lyder, og som politi og militær værner, er landets virkelige herrers. — De nationale snylteres og de internationale monopolders.

Der træffes ikke i noget dansk regeringskontor afgørelser, der i betydningsfuldhed står på højde med, hvad daglig bestemmes i Ø.K.'s eller de store olie-monopolders direktionskontorer. Af koncerner for jern og stål.

Af de herrer for hvilke dansk administration er underordnede ordremodtagere og ekspeditionsorganer.

Når vi i aften drøfter staten som magthaver eller magtudøver, er det min tese, at den stat, vi kender, »Den satans Stat«, som det hedder i Ejvind Larsens pjece, må anskues som en klassestat. I en fjern fortid, så fjern, at vi kun har sparsomme kilder at holde os til, dannede den sig side om side med, at privatejendomsretten udkrySTALLISEREDES.

Som blandt andet udviklet af Engels i »Der Ursprung der Familie, des Privateigentums und des Staates« medførte privatejendomsretten til produktionsmidler et behov for en statslig organisation. Dens funktion var fra først af at repræsentere og forsvare udbytterklassens interesser. Den rettede sig mod de undertrykte og udnyttede masser.

Statsmagten har gennem årtusinder selvstændiggjort sig i forhold til samfundet. Er blevet en kraft, en magtfaktor udenfor samfundet. Noget »fremmedgjort« for nu at bruge et modeudtryk.

Således som vi gennem historien har lært statsstrukturen at kende, er det dens hovedkarakteristika, at den er et redskab til udøvelse af offentlig magt, at den opretholdes ved hjælp af skatter, og at den er bundet til et statsterritorium.

Vil man forstå et fænomen, må dets historie granskes. Det vil sige, en oprindelses- og udviklingshypotese må formuleres og sammenholdes med

kildemateriale. Den hypotese, der bedst modsvarer kildematerialets tilstand, udvikles til teori.

Ingen teori er endelig, men formes, om den skal have prædikat af videnskabelig, med det forbehold, at således kan det antages at være efter de hidtil gjorte iagttagelser.

Med denne reservation har socialismens klassikere formet teorien om staten som en politisk overbygning over den økonomiske basis. Basis er privatejendomsret til produktionsmidler og staten er den herskende klasses organisation, dens magtapparat til forsvar for dens grundinteresser. — Først og fremmest i opretholdelse af de ejendomsforhold, som er grundlaget for overklassens udbytningsprivilegium.

At staten også har fået andre funktioner er rigtigt. Vi taler her kun om det væsentlige, det fundamentale.

For at kunne fungere, betjener statsmagten sig af det, vi kalder »retten«. Ordet er jo værdiladet og tolkes som modsætning til magt.

Ordets magi virker i dybden, og begreberne lov og ret opleves af borgerne som modsætninger til vold og magt.

Denne opfattelses rigtighed fornægter vi. Hævder tværtimod, at retten er indbegrebet af de adfærdsnormer, der — fixeret i lovtermer — sanktione-

res af den herskende klasses stat.

Overtrædelse af disse normer, der formulerer den herskende klasses vilje, udløser et sanktionssystem.

Mellem stat og ret består den dialektiske sammenhæng, at det ene uden det andet er en abstraktion. I realiteternes konkrete verden findes ingen stat uden ret og ingen ret uden stat.

Begreberne er på een gang identiske og ikke-identiske.

Vor tankemodel er altså et klassesdelt samfund, en organisme, som rummer voksende, antagonistiske modsætninger.

Dette klassesamfund, som i kraft af dets øgede modsætninger tenderer mod en kvalitetsændring, holdes til et vist punkt sammen af en statsmagt, hvis styrke og omfang må øges med stigende spænding mellem klasserne.

Klasserne er forbundet både ved økonomiske og politiske relationer, og i en vis tilnærmelse kan man vel anskue de politiske relationer — politisk virksomhed — som klassekamp om herredømmet over statsapparatet. Definitionen turde være ufuldkommen, men jeg prøver at betone de væsentlige elementer.

Mellem de politiske relationer, samfundsstrukturen og statsmagten består en kompliceret vekselvirkning såvel indbyrdes som til de økonomiske, til produktionen.

Har den stigende produktivi-

tet sprængt en samfundsstruktur, en udbytningsform eller med andre ord erstattet en udbytterklasse med en anden som den dominerende, vil de nye former virke fremmende på produktiviteten. Til det punkt nås, hvor en yderligere øget produktivitet ikke mere kan udfolde sig.

Den samfundsformation, der var en motor, bliver til en bremse.

Dersom man vil prøve at forstå den nuværende samfundsmæssige situation på en rigtig og væsentlig måde, må man sætte sig ind i den marxistiske tankegang, som jeg har prøvet på at antyde.

Med beskedenhed og i fuld erkendelse af min manglende indsigt og formåen.

Statens — altså de herskendes — magtudøvelse er i perioder, hvor produktivitet og produktion kan udfolde sig og øges inden for rammerne af den bestående samfundsmæssige og statslige struktur, relativt diskret.

Den virkelige magt søger altid at holde sig i det skjulte.

Således er magtens væsen.

Den er så usynlig, at den af befolkningens store flertal ikke opleves som klassesmagt. Højest som enkelte magtudøveres og bureaukraters personlige dårligdom og magtgrådighed.

Den usynlige, den anonyme udøvelse af klassesmagten er hensigtsmæssigst for de mæg-

tige. Giver dem det sikreste sæde.

Man uddanner i stilfærdighed sine tjenere til at besætte statens kommandoposter.

Centraladministrationens embedsmænd har gennemgående modtaget en uddannelse, en træning og en milieumæssig opdragelse, der i alle måder har vist sig formålstjenlig.

I hvert fald i min tid oplevede meget få af dem sig selv som udøvere af en klassesmagt. De så simpelt hen intet alternativ til det borgerlige samfund, i hvis tjeneste de stod.

Personlig hæderlighed og bravhed er udbredte egenskaber hos statens og kommunernes tjenestemænd.

Og denne tilstand af almen tillid og god tro er selvfølgelig det gunstigste for magten.

God tro hos tjenestemændene og tillid hos befolkningen er den stabileste basis for en klassesstat, der i det tilsyneladende styres af politiske regeringer udgået af folketinget. Helst af socialdemokratiske.

Kan man med bedrageriske midler ave arbejderne, som man søger at afpolitisiere og småborgerliggøre, har magten fundet sit roligste leje.

Viser der sig tilløb til uro på bagsmækken, måtte den såkaldte regeringsmagt for en tid overlades andre politiske partier end Socialdemokratiet.

I lange årtier har denne sty-

ringsmekanisme fungeret gnidningsløst og velsmurt.

De socialdemokratiske partiledelser har varetaget den rolle at bedrage folket og de andre den at true og tvinge det til at acceptere magten.

Socialdemokratiet og de såkaldt borgerlige partier delte rollerne mellem sig og klassesmagten erkendte folket ikke. Anede den i det højeste.

Selv kommunister har desværre i mange tilfælde vist sig ude af stand til at gennemskue det røgslør, der lægges mellem folket og magten.

Den magtmekanisme, der fungerer bag kulisserne vil jeg nu vise ved et eksempel fra det område af den udøvende magt, som jeg kender bedst. Og som jeg kender i detaljer fra årtiers praksis. Jeg vil fortælle en smule om anklagemyndighedens funktion i magtmekanismen.

Fremdrage den som et godt eksempel på fremmedgørelsen mellem folket og statsmagten.

Praktisk talt al kapitalistisk forretningsvirksomhed er omfattet af den borgerlige straffelovs bestemmelse om bedrageri. Den foreskriver nemlig straf for den, som ved at fremkalde, bestyrke eller udnytte en vildfarelse hos en anden, skaffer sig eller andre uberettiget formuefordel på den vildførtes bekostning.

Grænserne mellem det estimerede forretningsliv og det strafbare bedrageri er, som

professor Hurwitz definerer det i sin håndbog i kriminalret, rent konventionel.

Og disse grænser drages navnlig af anklagemyndigheden.

Når den politimæssige undersøgelse af en dansk straffesag er slut, går sagen i de fleste tilfælde til anklagemyndigheden, til stats- og rigsadvokat, der bestemmer, om der skal rejses tiltale for retten, eller om sagen skal sluttet uden tiltalerejsning.

Disse statsadvokater er bureaukrater, skrivebordsmennesker, der træffer deres skæbnesvangre afgørelser på rent papirmæssigt grundlag.

De ser rapporterne, retsbogsudskrifterne og mentalerklæringer. Papirer i lidspundevis, men ikke — eller som regel ikke — manden. Ikke det menneske, som det drejer sig om. Tidligst i retten i hvert fald.

Statsadvokaturerne — for slet ikke at tale om rigsadvokaturen — er besat med omhyggeligt udvalgte konservative jurister fra pæne borgerlige hjem og ligeså pæne og ligeså borgerlige skoler.

Anklagemyndigheden er en stat i staten med sit hemmelige liv og med en udpræget autoritær regering.

Disse mægtige jurister er uden dybere kendskab til det samfund, de lever i og til de mennesker på hvis skæbne de over en afgørende indflydelse.

Dem skal man lægge nøje

mærke til, dersom man vil forstå magtmekanismen.

De afgør nemlig reelt og efter frit skøn, for ikke at sige efter forgodtbefindende, om tiltale skal rejses eller undlades.

De er mægtigere end højesteret. Højesteret kan dømme, og højesteret kan frifinde, men under kontrol, og dommene skal være begrundede. Domstolene arbejder til en vis grad under offentlighedens kontrol.

Men statsadvokaten og rigsadvokaten samt i sidste instans justitsministeren kan efter et ubundet skøn afgøre, om en borger skal slæbes for retten til dom og straf, eller om han skal være fri for tiltale.

Strafferetsplejens tyngdepunkt ligger ikke i retssalen. De virkelige afgørelser træffes i anklagemyndighedens hermetisk tillukkede kontorer.

Og denne frifindende myndighed udøves på en sådan måde, at færrest muligt af de store og fine forbrydere fra overklassen, der lever hæderligt af bedrageri trædes for nær.

Jo større og finere, des sjældnere. Dem, vi ser for rettens skranke, er mest samfundets nederste. Går det endelig galt for en eller anden samfundsspids, vil der stedse stikke ét eller andet under.

Ved afgørelsen af, om tiltale skal rejses eller undlades, tages der ikke alene sociale hensyn. Også sagligt bevismæssige naturligtvis, men desuden politiske.

Således er hos os de forunderlige kendsgerninger: Alt med kappeklædte dommere og ditto advokater, der slås som vrede tyre, er mest et mummespil, der skal bedrage folket. Få det til at tro, at det går ordentligt til. Men det hele er stort set afgjort på forhånd. Afgjort med statsadvokatens underskrift enten på et anklageskrift eller på en resolution om, at tiltale undlades.

Dersom rigsadvokaten, der har den afgørende magt i straffesager, ønsker at en person — værende sig en minister, en borgmester eller en betydende person i landets organisationsvæsen eller erhvervsliv — skal undgå at blive straffet for en begået forbrydelse, kan sagen ordnes meget bekvemt inden for rigsadvokaturens vægge.

Rigsadvokaten kan i største gedulghed og uden begrundelse, eller med en forkert begrundelse bestemme, om der skal rejses tiltale mod en person, som mistænkes for at have begået en forbrydelse, og rigsadvokaten forsømmer ikke at bruge denne magt.

I samspillet mellem domstolenes og anklagemyndighedens virksomhed i straffesager har vi det smukkeste eksempel på det borgerlige demokratis dobbeltvæsen.

Den diskretionære magt, der er tillagt anklagemyndigheden ved bestemmelsen i retsplejelovens paragraf 723, er f. eks. forudsætningen for, at man ef-

ter krigen kunne henlægge sagerne mod de store værnemagere, entreprenørerne, der havde drænet den danske stat for hundredvis af millioner.

For nogle år siden sad jeg i Østre Landsrets marketenderi over en øl og drillede i en fortrolig aftentime en af anklagemyndighedens spidser med en opnået frifindelse.

Vedkommende — hans navn vil jeg ikke nævne, da han er et flinkt menneske, der endnu beklæder sit embede — sagde højst irriteret til mig:

— Herregud Carl Madsen, tror De da virkelig ikke, at jeg nemt kunne skrive mine anklageskrifter således, at ingen blev frifundet?

Men hvis ikke vi slap en frifindelse en gang imellem, var der jo ingen, som ville tro på noget af det hele.

En frifindelse i ny og næ er dog betingelsen for, at folket nærer den rette tillid til domstolene, for uden den kan de ikke fungere. —

Det var skarpt set og rigtigt tænkt. »Hope-sagen« i perspektiv.

Hovedelementerne i den statsopfattelse, der skulle være den socialistiske er altså, at staten er den herskende overklassens magtinstrument.

Den påvirker de beherskede til lydighed og accept på utroligt mange måder.

Gennem læreres pædagogiske manipulation af børn og unge.

Gennem den bankejede presse.

Gennem statsdirigeret fjernsyn og radio.

En daglig indoktrinering, som vi alle ligger under for. Mere eller mindre.

Repressionen er af en vis tolerance og må være det for at fungere. Større i perioder. Mindre i andre.

Disse lempelige, men til stadighed fungerende påvirkningsmidler er måske overklassens mest effektive magt.

Magt over sindene. Prægning af bevidstheden er det fundamentale. Der hører en betydelig stædighed til for ikke helt at lade sig omklamre af denne allestedsnærværende magt.

Den er så anonym og så psykologisk effektiv, at den desværre også påvirker og præger de kommunistiske partier og de såkaldt »venstreekstremistiske« grupperinger.

Ingen kan unddrage sig det, der er alle steder og til alle tider.

Opportunismens ideologi. Reformisme og revisionisme i arbejderbevægelsen har jo været et af overklassens fornemmeligste afværgemidler mod den socialistiske revolution.

Bernstein og Kautsky har været værdifuldere for overklassen end Bismarck og Hitler.

Præster og degne mere brugelige end oberster og politigeneraler.

Opportunismen i arbejderbevægelsen er et af borgerskabets

hovedaktiver. Måske dets væsentligste magt.

Den støttes og fremelskes af statens medier.

I det borgerskabs interesse, som digteren Maxim Gorki har beskrevet:

»... Det er som en snyltende, krybende plante, der breder sig i det uendelige, og som helst kvalte alt på sin vej. Tænk blot på, hvor mange digtere, det har bragt til tavshed. Borgerskabet er verdens forbandelse. Det ødelægger personligheden indefra på samme måde, som ormen ødelægger æblet. Det er en bundløs og grådig sump af smuds, der suger ånd, kærlighed, poesi, tanke, videnskab og kunst ned i sit klæbrige dynd.

Denne svulst på det menneskelige legeme har i vore dage, som vi ser det omkring os, fuldstændig lagt personligheden øde ved at inficere den med den nihilistiske individualismes gift. Den har fornedret mennesket til gangster, til at være i strid med sig selv, gjort det til et væsen med tvedragt i sindet og lasede nerver. Den har slået mennesket med døvhed for livets stemmer med undtagelse af rå instinkters skrig og sygelige lidenskabers hemmelighedsfulde hvisken ...«

Hvor og når denne omklamrende idemæssige påvirkning ikke strækker til, træder politidomstole og militær i funktion. Kaserner og tugthuse.

Eller væbnende bander, som vi

så det i Hitlers Tyskland i tredive-

verne.

Men alt til sin tid.
Jeg deler på ingen måde det ikke ualmindelige lyssyn på muligheden for en overgang til socialismen, uden at den borgerlige statsmagt først er likvideret og erstattet af en arbejdermagt.

Ved hjælp af den borgerlige stats institutioner kan vi aldrig nå til socialismen.

På sidste kongres vedtog vort parti en lang resolution, der taler om muligheden for dannelse af »et antimonopolistisk demokrati«, hvor en ny stat skulle tjene folkets og ikke monopolernes interesse.

Hvad meningen med hele dette afsnit af resolutionen er — den rent sproglige og indholdsmæssige — forstår jeg ikke.

Der tales om »Rejsning af den samfundsforandrende kraft«, og det afgørende, men dunkle afsnit lyder:

»... Det må ske gennem fælles aktioner mod storkapitalens overgreb. I dem kan arbejderklassen og dens forbundsfæller vinde øget tillid til egen styrke. Båret frem af det arbejdende folks aktivitet kan der vindes demokratiske rettigheder, som kan bruges til at sikre det håndgribelig indflydelse og tvinge storkapitalen fra reale magtpositioner.

I videreførelse af denne kamp kan der opnås en sådan ændring af styrkeforholdet mellem klasserne, at det arbejdende folk

kan sætte en ny demokratisk orden igennem, et antimonopolistisk demokrati, hvor en ny stat tjener folkets, ikke monopolernes interesser.

Det kan blive Danmarks vej til socialismen ...«

Vel er en resolution en resolution og en beslutning om dens godkendelse bindende for partiets medlemmer, som man har at rette sig efter, men man må dog i det mindste kunne forstå den, så man véd, hvad det er, man skal rette sig efter som partimedlem.

For mig er dette afsnit af beslutningen mørk tale, men jeg antager ikke, at det er meningen med den, at partiet har ændret sit syn på det parlamentariske demokratis og den kapitalistiske stats væsen som en form for overklassens diktatur.

Jeg går også ud fra, at vi fortsat anerkender nødvendigheden af proletariats diktatur og tilintetgørelsen af den borgerlige statsmagt, og at det ikke kan være resolutionens mening, at vi foregøgler os muligheden af at indføre socialismen ved hjælp af den udøvende magt, som borgerskabet har formeret, dens militær eller dens justits.

Den ny stat, som resolutionen taler om, er — forudsætter jeg, den danske variant af proletariats demokratiske diktatur.

Måske er resolutionen kommet vil verden under indtryk af Allendes Chile, der jo den gang endnu fungerede.

Men senere har den tragiske

og katastrofale udvikling i dette land på ny talt nødvendighedens hårde sprog til os om, at ingen socialisme er realistisk uden de arbejdendes absolutte og fuldstændige overtagelse af magten, uden politiets og militærets opløsning og dannelse af bevæbnede formationer af arbejdende.*)

Vi vil alle være med til at yde ambulancetjeneste til det slagne chilenske folk. Hjælpe og bistå. Men om vi ikke omsider forstår at lære af realiteterne, lærer at tænke i fakta og ikke i ønsker og illusioner, vil vi selv få brug for indsamlinger og asyl.

Det gode, vi vil, kan kun gennemføres, når det arbejdende folk besidder en magt, der er stærkere end det ondes, vi vil overvinde. En magt der, om fornødent, kan anvende vold mod de kontrarevolutionære kræfter. Om socialismen kan gennemføres på »fredelig« vis, afhænger af, om den gamle overklasse bøjer sig for den etablerede folkemagt uden at lade det komme til en styrkeprøve.

Den magt må vi selv indstille os på at udvikle, når timen er inde. En magt, som den, der er håndgribeligt forhånden i den

røde armés skikkelse og i de andre socialistiske landes væbnede styrkers.

De socialistiske magters vældige kraft og ubrydelige solidaritet, samt deres uovervindelige hære med deres glørværdige traditioner har vi at takke for, at fascismen ikke for længst har sat sin jernhæl på nakken af os.

Uden alt dette intet Vietnam, intet Cuba, intet socialistisk Kina, Tjekkoslovakiet eller Ungarn og intet Korea.

Ja, uden disse magters allestedsnærværende indflydelse, ville vi, der i aften i al fredsmelighed kan samles og drøfte vor stats beskaffenhed og midlerne mod den, om vi i det hele taget havde været i live, have fristet en karg skæbne. Bag pigtråden eller som åndelige og ynkelige kapitulanter.

Hvad jeg undrer mig såre over, når jeg fører samtaler med de såkaldte »venstreekstremer«, som jeg på ingen måde ønsker at nedvurdere med denne betegnelse, men som jeg regner for gode og ærlige kammerater og medkæmpere for en fælles sag, er mest en udbredt mangel på realisme, hvad angår indstillingen til Sovjetunionen og de andre socialistiske lande i Europa.

En svigtende evne til at indse og acceptere, at Sovjetunionen af statsræson ikke kan føre en inden- og udenrigspolitik, der i alle enkligheder er overensstemmende med de kommu-

*) Nu står et fransk præsidentvalg for døren, og at Mitterrand kan blive Pompidous efterfølger er en nær mulighed. Venstrekoalitionen vil kunne sikre hans kandidatur. Faren for et europæisk Chile toner frem. Det franske borgerskab vil i givet fald sikkert ikke reagere anderledes end det chilenske.

nistiske partiers ideologi, idealer og håb.

Det undrer mig ikke mindre, at forskellige kommunistiske partier synes at lege med fantasier om en demokratisering af de eksisterende statslige institutioner i de kapitalistiske lande og at satse på et frit valgt fælleseuropæisk parlament.

Der findes ingen recept på, hvorledes socialismen skal gennemføres. Det afhænger af så meget og af så meget.

Af specielle omstændigheder i det enkelte land.

Det ville være højest udialektisk og skematisk at bortse fra det konkrete og specifikke, men mindst lige så opportunistisk og skæbnesvangert at forestille sig en socialistisk revolutions gennemførelse uden at den bestående stats institutioner til klassemagtens udøvelse først er sønderslået og de arbejdende massers magt fast etableret.

Den måde på hvilken den afgørende magt vindes og udøves og de former, hvorunder den tekniske og politiske gennemførelse af socialismen finder sted, er noget ydre, noget, hvor tilfældigheder kan spille ind, noget afvekslende og varierende.

Men væsentligheden bag det tilsyneladende er og bliver de arbejdendes, de nyttiges erobring af statsmagten, den offentlige magt i alle dens forgreninger og udløbere.

Uden den vil en socialistisk ændring af vort samfund være umulig.

Lad os betragte »Den satans Stat«, som den nu fungerer.

I den omtalte pjece, der indeholder artikler fra Information, er der et første kapital, der hedder »Staten i modsætning til både lønmodtagere og arbejdsgivere«.

Her gøres opmærksom på nogle af de samfundsstrukturelle symptomer, som en Glistrup tror — eller foregiver at tro — kan fjernes.

Det væsentlige træk i billedet er arbejdskraftens forladen det, som kaldes betalingsbalanceerhvervene.

Det drejer sig om de produktive erhverv, om den egentlige fremstilling af produktionsmidler eller forbrugsgoder, der kan fremme eksport eller dæmpe import.

Der peges på de såre velkendte fænomener:

Fra 1950 til 1972 er landets samlede »arbejdsstyrke« steget med 400.000 personer.

Af dem er 300.000 opsuget af den offentlige sektor eller de liberale erhverv. Man sige om disse beskæftigelser resp. selsættelser, hvad man vil, men de hverken fremmer eksport eller formindsker import. Tværtimod.

Antallet af ansatte i den offentlige sektor angives steget med 200 pct. siden 1950.

Levevilkårene for den offentlige sektors personale er bedret.

Udbytningen af arbejderne i produktionen skærpet.

Disse enkeltheder skal jeg lade

ligge. Kun pege på, at de arbejdsduelige trænges fra produktion til uproduktive erhverv eller til anlægs- og byggesektoren.

Denne udvikling er en funktion af den økonomiske lov, som Marx kaldte den faldende profitratens tendens.

Jeg tør vel forudsætte dette problem og terminologien kendt og skal kun kort rekapitulere.

Industriens og landbrugets enormt stigende produktivitet har det, Marx kaldte en forhøjelse af kapitalens organiske sammensætning til forudsætning.

Han sondrede som bekendt mellem konstant kapital og variabel og påviste, at merværdiproduktionens størrelse afhæng af forbruget af arbejdskraft.

Dette forbrug betales med den del af kapitalinvesteringen, som medgår til arbejds løn. Af Marx kaldet variabel kapital og symbolsk betegnet med bogstavet v .

Det, der medgår i produktionen af råstof, maskiner m.v. tages af den såkaldte konstante kapital, symboliseret ved bogstavet k .

Forskellen mellem arbejds lønnen og produktets værdi er — som alle her i salen naturligvis véd — merværdien, betegnet med bogstavet m .

Det var jo et af Karl Marx' væsentligste forskningsresultater, at han påviste, at med stigende produktivitet øges kapi-

talens organiske sammensætning, eller den forhøjes.

Det vil sige, at af en given indskudt kapital udgøres en synkende andel af v — arbejds løn — og en voksende af k — konstant kapital.

Den proportion i hvilken arbejderne udbyttes udtrykkes i forholdet mellem merværdien m og den variable kapital, v , men profitraten, det eneste, der interesserer kapitalen, er forholdet mellem merværdien og den samlede forbrugte kapital.

Symbolsk udtrykt: profitraten er $m : (v + k)$.

Det vil altså let forstås — og jeg tvivler ikke om, at alle har forstået det — at det er en af de mest fundamentale modsætninger i den kapitalistiske samfundsstruktur, at den enormt stigende produktivitet sker i kraft af arbejdskraftens relative fortrængning fra produktionen og af den voldsomt intensive rede udbytning af den tilbageblevne.

Jeg tror, det er i pjecen om »Den satans Stat«, at det nævnes, at den blotte etablering af en ny industriel arbejdsplads koster ca. 100.000 kroner.

Et vist kendskab til Marx' værditeori og specielt til teorien om tendensen til en faldende profitrate er forudsætningen for at forstå samfundets og statens nuværende situation og for at kunne tage stilling til en mere eller mindre sandsynlig prognose.

Den enormt stigende produktion må forbruges. Af hvem.? Af dem, der kan købe for penge.

Men pengene tjenes kun til dels af de produktivt beskæftigede, og bag deres forbrug står en produktion, der i voksende grad er større end deres egne forbrugsmuligheder.

Det kapitalistiske samfunds dilemma er altså: En produktion, der i stigende grad må konsumeres af ikke-produktive. En overproduktion — ikke en tilfældig, men en strukturel — i relation til købeevnen, og det er kun det betalingsdygtige publikum, der principielt produceres for i et kapitalistisk samfund, der kæmper for livet mod konsekvensen af den faldende proftrate.

At have viden om denne fundamentale samfundsmekanisme er et krav til enhver bevidst socialist. Først og fremmest til dem, vi har valgt ind i folketinget.

Uden grundigt teoretisk kendskab til samfundets indre og drivende mekanisme vil de nemlig forfalde til principløshed og fagforeningsmæssig pragmatisme.

Man har i lange tider kunnet klare overskudsproduktionen ved imperialistisk ekspansion, kapitaldestruktion i krige og cykliske kriser og alt det, vi kender så vel.

¹ I mellemkrigstiden måtte man tage inflationen i brug. Keynes var den, der mest konsekvent pegede på denne »udvej«.

Inflationsteorierne må jeg desværre forbigå i aften, men filosofien var den, at den voksende relative overproduktion i forstærket grad måtte konsumeres af befolkningselementer, der ikke producerede, men fik købekraft stillet til rådighed af staten.

Kapitalistklassen benyttede magten over statsapparatet til at lade det pumpe pengesymboler ud i omsætningen. Forudsætningen var naturligvis ophævelse af guldindløseligheden.

Men historisk set er det en stakket varme, og vi er nu åbenbart i den situation, at kapitalismen, der for længst har overlevet sig selv som rationelt samfundssystem, må gribe til andre midler for at overleve.

Profitatens faldende tendens gør industriel investering stadig mere problematisk. De enorme kapitaler, der kræves for at etablere en arbejdsplads og holde den i funktion, kan simpelt hen ikke forrentes, selv ved skærpet udbytning af den aftagende produktive befolkningsandel.

Dersom det er rigtigt, at vi er kommet ind i en periode, hvor kapitalismen ikke mere kan fungere inden for den samfunds- og statsform, vi kender, står vi over for en ny periode af kriser og krige.

Jeg skal ikke tillægge mig nogen betydningsfuld egen mening om så store og dyre ting. Min proportionssans er ikke skadet, tror jeg. Derfor skal jeg

nøjes med at pege på, at en voksende disharmoni mellem den industrielle produktivtetsstigning og den faldende stignings-takt i forbruget forekommer øjensynlig.

Den industrialiserede del af verden er i mindre og mindre grad i stand til at bringe sin produktionskapacitet i forbindelse med de faktiske menneskelige behov.

Når 100.000 mennesker dør dagligt af sult i denne verden, samtidig med, at de tekniske muligheder for at fjerne fattigdommen er til stede, er stillingen ikke holdbar.

Vi er på alle sider omgivet af mere eller mindre håndgribelige tegn på, at den store kapitalisme bereder sig på at imødegå følgerne af den faldende profitratetendens med andre end de traditionelle midler.

Den såkaldte oliekrise var en smagsprøve.

Klogere og mere indsigtfulde end jeg kan være af anden mening end den, jeg har, men min meget beskedne opfattelse er, at en alvorlig, en omfattende økonomisk krisesituation er under udvikling.

Den vil kapitalismen søge at imødegå på forskellig vis.

Blandt andet ved utilsløret at overtage statsmagten. Ved at etablere sit åbne terroristiske diktatur. Det, som vi sammenfatter under begrebet fascisme.

Og dermed er vi atter ved temaet staten og magten.

Det demokrati, vi lever under,

er det fuldendte politiske hykleri.

Vor demokratiske statsmagt synes folkelig, men er, når vi ser bort fra det tilsyneladende og søger det væsentlige, en konkret form for et overklassediktatur.

En betydelig hyggeligere og mere effektiv form end den åbne fascisme.

At vi ikke står ligegyldige over for under hvilken form for overklassediktatur vi lever, skulle det være ufornuddent at fremhæve.

Jeg er imidlertid bange for, at en ny fascisme er ved at etablere sig, og fascismens konsekvens er krigen. Dersom den kommer, er det fordi en kapitalistisk nødvendighed, som jeg mener, man skimter, kalder på den.

De mange uhyggelige fænomener, vi ser på overfladen, vidner om dyberegående strømninger.

Et af disse fænomener er den voksende accept af et kapitalistisk diktatur i store dele af befolkningen.

Jeg behøver i denne kreds næppe at opholde mig meget ved de undersøgelser, jeg indledningsvist omtalte, og som statskundskab-institutterne i København og Århus har gennemført i 1971 og 1973. De røber, at fascismen — som det skete i Tyskland — er ved at skabe sin massebasis. I småborgerskab, i middelstand og i dele af arbejderklassen.

Undersøgelserne er mere interessante ved deres tendens end ved selve tallene.

Tilliden til politikerne falder. I 1971 var 26 pct. af de adspurgte uenige i, at de politiske ledere træffer de rigtige beslutninger for landet. Nu er det 38 pct.

I 1971 ville 47 pct. af de interviewede lade »en stærk mand« tage magten i en økonomisk krisituation. Nu 56 pct.

Det er en udviklingstendens, der i uhyggelig grad minder om situationen i Tyskland mellem Brüning og Hitler.

Jeg har nævnt officersjuntaen i Sverige, men lad os for den ikke glemme, at vi under valgkampen her i landet måtte opleve, at en højtstående landofficer i fuld offentlighed fremsatte dårligt tilslørede trusler om et dansk militærkup à la Chile.

I Vesteuropas mægtigste stat, forbundsrepublikken Tyskland, hvor statsapparatet og erhvervslivet er gennemsyret med gamle og nye nazister, ser vi en vælgerflugt fra socialdemokratiet til de brune unionspartier CDU/CSU.

I Italien — fascismens moderland — foregår der et ildevarslende samspil mellem de højeststående militære og fascistiske undergrundsorganisationer.

Glimt af virkeligheden er kommet for kagen under en proces mod en oberstløjtnant Amos Spiazzi.

Skønt anklagemyndigheden lader sagens mest kompromit-

terende dokumenter forsvinde, er forbindelsen mellem hæren og det fascistiske parti åbenbar.

I Frankrig har de for tiden deres egen IB-affære løbende. Medlemmer af redaktionen for det satiriske blad Canard Enchaîné overraskede for nylig i en natte-time politifolk, der var ifærd med at installere mikrofoner i redaktionskontorerne.

Det er entydigt påvist, at det drejede sig om medlemmer af et hemmeligt politi, der sorterer under indenrigsministeriet, og som i vidt omfang opererer på egen hånd.

Fra dets rækker kom de fangvogtere, der udleverede Ben Barka til den marokkanske despots bødler. Dets opmærksomhed er navnlig koncentreret om »Venstrestremister« og mistænkelige udlændinge. Det er magtfuldkomment og ukontrolleret.

Præcist som den svenske parallelorganisation.

Se til USA, Watergate-affærens land med den korrupte præsident, hvis forbrydelser alle kender, men som dog ikke fjernes, fordi landet befinder sig på randen af den åbne fascisme.

Sandelig, luften om os stinker. Som ikke siden krigens dage.

Det skød, der fødte nazismen er stadig frugtbart.

Jeg véd meget vel, at mange af os gamle, der måtte opleve Weimar-demokratiets sammenbrud, 12 års kannibalisme i

Europa, samt to verdenskrige, lever under en angstneurose.

Det må I inderligt gerne tage i betragtning, når I tager stilling til min vurdering af det, der sker.

Jeg vedgår åbent, at jeg er bange for, at en gentagelse på højere plan er ved at modnes.

Under det borgerlige demokratis diktatur kan vi dog leve.

Under det fascistiske er tilværelsen et helvede, og vendingen »den satans stat« svarer til anden virkelighed end den nuværende. Til en stat, der i ordets egentligste betydning er den lede satans.

Meget muligt kan begivenhederne vælte hurtigere over os, end vi ret gerne vil tro. At dæmningerne brast og barbariet overskyllede os, har jeg oplevet et par gange i mit liv.

I den gravalvorlige situation, vi befinder os i, er det noget af det mest skuffende, at det, vi kalder »ve..strefløjen« har så svært ved at finde sammen.

Jeg er mere end enig i, hvad man forleden kunne læse i Informations leder:

» ... Da en økonomisk krisesituation er under opsejling, er det ved at være i sidste øjeblik, at især den venstrefløj, som navnlig kommer til at lide under en stærk mand med en stærk stat, begynder at se kendsgerningerne i øjnene ...

Den økonomiske krise er i virkeligheden en følge af kapitalismens egne bevægelseslove.

Med Gud bedre det, om ikke

den kapitalistiske krise på den politiske overflade fremtræder som et tilbageslag for venstrefløjen. Hvis ikke Gud skal bedre det, må venstrefløjen selv gøre det ...«

Den socialistiske revolution står ikke for døren, men kampen mod den ny, endnu snigende og måske snart fremstormende fascisme.

Mod den måtte vi kunne samles, skulle man tro, men sikkert er det langt fra.

Erfaringerne fra 30'erne er ikke ligefrem lovende.

Samlingen kræver i hvert fald en omstilling, der haster.

Fra »venstreekstremisternes« side, men også og ikke mindre af det kommunistiske parti.

Skældsord og hoven afvisning må høre fortiden til, så svært det måtte falde visse. Kammeratlig debat og fri meningsudveksling træde i stedet.

Lad mig i den forbindelse — for at forebygge mistydning — slå fast, at jeg bruger ordet »venstreekstremister« uden antydning af nedladdenhed. Det er bare praktisk for mig, der ikke er videre bevandret i de mange, svært afgrænselige og vekslende grupperinger.

Italiens kommunistiske partis præsident Luigi Longo skrev i sin sidste bog:

» . . . Den største fare for et kommunistisk parti består deri, at det som følge af den hårde og svære kamps krav mister karakteren af at være et demokratisk-revolutionært parti —

med hvilken begrundelse det end måtte være — og bliver et bureaukratisk parti, som måske derved løser de organisatoriske problemer lettere, men mister sin funktion som drivkraft og centrum for folkemasserne på vejen hen imod en socialistisk og demokratisk omformning af samfundet ...»

Nu er det i nogle af de eksisterende kommunistiske partier så som så med frimodigheden i drøftelsen af tidens påtrængende problemer. Blandt andet af et ganske interessant spørgsmål som det, hvilken instans det er, der egentlig har afgørelsen af, om et parti helliggøres som kommunistisk, eller om en gruppe må kalde sig kommunister eller ej.

I Kominterns dage var sagen klar, men nu?

»... Der findes jo en del venstreradikale grupper, der i reglen er svagere end det etablerede parti, men som ofte udfolder en dynamisk virksomhed, som mangt et kommunistisk parti må misunde dem.

De har i mangfoldige solidaritetsaktioner været dem, der har bragt ungdommen på gaden i størst antal.

De affærdiges af mange partier som »Salonradikale« og »Pseudorevolutionære«, men svarer denne variant af Hallstein-doktrinen egentlig til virkeligheden?»

(Franz Marek i »Wiener Tagebuch«).

Hvor findes egentlig det »Patent- og Varemærkedirektorat«, som udsteder diplomer til en organisation om dens berettigelse til at kalde sig kommunistisk. Med eneret til at føre en kommunistisk politik.

I dagens situation bør vi i hvert fald kunne finde sammen, vi som er mod den gryende fascisme, og som erkender den.

Spidsfindige meningsforskelligheder om muligheden for »fredelig overgang til socialismen« og om den ene eller den anden vurdering af de socialistiske landes politik bør drøftes, men ikke blokere en finden sammen mod den fælles og dystert truende fjende.

Formår vi dette simple, der har vist sig så vanskeligt, klarer vi også nok midler og muligheder til i følgeskab at vandre vejen mod socialismen, som ingen har vundet enehævd på at gå ad.

Kan jeg, som det jo ser ud til, være med til at fjerne bare et halmstrå på vejen til enheden, er jeg rede.

Jeg har allerede omtalt, at statsmagten — eller om man vil, den herskende klasses magt — langt mere koncentrerer i den administrative sektor end i den lovgivende. Mere hos politi og militær end i et magtesløst, atomiseret og ørkesløst snakende folketing.

Det er derfor af største vigtighed, at vi gør os vort standpunkt til parlamentarismen klart.

Der er stor og forståelig glæde

i vort partis rækker over, at vi nu synes at have vundet en betragtelig tilslutning i befolkningen. Men denne tilslutning er efter min mening ikke meget værd, dersom den er udtryk for en protestholdning mod Socialdemokratiet og SF, men ikke for en bred erkendelse af, at den revolutionære vej og kun den fører til socialismen.

Dersom tilslutningen kun, eller i det væsentlige kun, er en protest, og vi ikke formår at ideologisere den, vil den svinde, som den gjorde det i årene efter krigen, da de mange tusinder, der stemte på os, og som fandt ind i vore rækker, opdagede, at vi søgte ikke alene samarbejde med, men optagelse i det klasse- og landsforræderisk ledede Socialdemokrati, der frem for noget var det parti, der havde forbundet sig med besættelsesmagten og indstillet sig på en tysk sejr og nyordning af Europa.

Det parti, hvis øverste leder var hin Buhl, der hånligt havde afvist kommunistiske følere indtil krigens sidste måneder. Som derimod havde det hjerteligske samvirke med de mere eller mindre nationalt blakkede officerer i og omkring »den lille generalstab«. Som modvirkede modstandsbevægelsen. Som havde opfordret befolkningen til angivelse af sabotører, og som til det sidste konspirerede med sit svenske modstykke Per Albin Hansson om opstilling af »Den danske Brigade«, der var

startet og til krigens sidste måneder været ment som et hvidgardistisk frikorps, der først måtte betræde dansk jord efter at tyskerne havde tabt krigen — først og fremmest til den røde armé — og da med en massenedslagting af kommunistiske frihedskæmpere som første og væsentligste opgave.

Vore erfaringer fra dengang, skal vi tage frem nu, pleje og drøfte dem netop i disse medgangsdage. De er særdeles lærerige, og de har været umanerlig dyrekøbte.

Kan de fri os for tilsvarende dumheders gentagelse, har de ikke været gjort helt forgæves.

Af og til bringer Land og Folk et »Dagens citat«, og jeg havde under valgkampen indsendt et, nemlig partiets principudtalelse, da vi i 1932 fik vore første folketingsmedlemmer indvalgt.

Da proklamerede vort parti:

»... Det kommunistiske parti deltager i de parlamentariske valg for også at udnytte denne situation til propaganda blandt masserne.

Arbejderklassens parti må i enhver situation være i stand til at udgive positive paroler og udnytte alle muligheder for propaganda blandt masserne.

Selve valgdagen er for os en mønstring af tilhængermasserne blandt den stemmeberettigede befolkning.

Også deltagelsen i de parlamentariske forsamlinger har sin betydning for også fra den parlamentariske forsamlings

talerstol at fremsætte vort principielle program og de dagskrav, som de arbejdende masser kæmper for uden for rigsdagen og for bedre at kunne afsløre selve den humbug, som disse parlamentariske forsamlinger er udtryk for ...»

Det blev af en eller anden — mig uforståelig — grund ikke optaget, men jeg går ud fra og håber, at denne udtalelse stadig er udtryk for partiets syn på den borgerlige parlamentarisme, og at vi fortsat spiller »ægte rødt«.

Vi sender vore medlemmer ind i folketinget for, at de i dagligt arbejde skal gøre det muligt til gavn for arbejderklassen.

De skal navnligt gøre det ved at bruge folketingets talerstol til at afsløre den parlamentariske svindel, som vi ikke tegner os for. Til at klargøre, at vi anser folketingets virksomhed for at være humbug og bedrag.

Med de oplevelser, vi har haft siden 1932, er der så sandt intet grundlag for at mildne vor vurdering. Tværtom.

At nedbryde parlamentariske illusioner i folket, det er vort egentlige ærinde på Christiansborg. Men det skal udføres ved saglighed og ikke ved tomme og derfor virkningsløse demonstrationer.

Det er en opgave, der stiller de største saglige, politiske og moralske krav til vore kammerater på tinge.

Der er kun én vej, der fører til

målet, og det er det idelige, saglige arbejde.

Hver gang et gennemarbejdet kommunistisk lovforslag, som de arbejdende erkender at være dem til gavn, nedstemmes, hver gang et klassepræget kommunistisk ændringsforslag fejles af bordet eller en klar forespørgsel besvares gennem vat, falder der et skæl fra det arbejdende folks øjne, og det bliver seende og erkendende.

Syn for og erkendelse af, at folketinget nægter at gennemføre saglige kommunistiske forslag, er vejen til viden om, at kun ved magtens overtagelse banes vejen mod den lyse socialistiske fremtid.

Det er på den måde, der skal virkes. Utrætteligt og dag for dag undergravende samfundets magtfundament.

Men ved saglighed og atter saglighed.

Brag og bulder, samt tomme brandtaler skader os i deres øjne, som vi vil vinde.

Så vidt jeg har kunnet følge vore valgte kammeraters arbejde i de måneder, der er gået, siden valget, har de levet op til parolen fra 1932.

Andet har vi heller ikke at gøre, og handler vi ikke som revolutionære i vort parlamentariske arbejde, så bliver slutresultatet blot, at SF trykkes ind i Socialdemokratiet, og vi rykker ind i det opståede vakuum, hvor vi snart dør af luftmangel.

Det er ikke derfor, vi opretholder et revolutionært parti i Dan-

mark, men med et helt andet sigte:

Med fredelige eller ufredelige midler, alt efter situationen, må de arbejdende masser tiltage sig statsmagten i Danmark.

Ikke den parlamentariske, men den hele og udelte statsmagt.

Den udøvende, den dømmende og den lovgivende.

Vi må gøre det for at erstatte borgerskabets diktatur med proletariats.

Har vi ikke set nok? Har vi ikke erfaringer nok?

Vi skal ikke lægge skjul på, at det, der er vort mål, er et samfund, der rummer tre hovedsageligheder:

For det *første*, at de arbejdende i videste forstand, de nyttiggørende, overtager ejendomsretten til alle produktionsmidler.

For det *andet*, at vi tilintetgør den borgerlige stat og opretter proletariats diktatur i en form, der passer til de konkrete omstændigheder i Danmark, men med det væsen, at det skal være en magt, der er beredt til, om fornødent med vold, at forsvare socialismen og tilintetgøre et revolterende bourgeoisie, i hvilken form det end måtte møde os. Som strejkende vognmænd eller i åbent og væbnet oprør.

Hvad der er det proletariske diktats hovedindhold har jeg været inde på, men på grund af spørgsmålets afgørende vigtighed opsummerer jeg: Det bety-

der i første række en total tilintetgørelse af den borgerlige klasses statslige magtapparat.

Opløsning af politi og officerskorps. Bevæbning af klassebevidste arbejderformationer. Socialisering af undervisningen. Oprettelse af folkets justits. Folkedommere, folkepoliti og folkeanklagere.

Proletariats diktatur skal være det store flertals diktatur over det udbytende og snyltende mindretal. Det skal være en stat, der styres demokratisk og centralistisk.

Ikke blot centralistisk, for så går det hele til grunde i bureaukrati og svindel, men heller ikke blot demokratisk, for så havner vi i et anarki, der ikke kan løse de opgaver, der umiddelbart forestår.

Det *tredje* element i den samfundsform, vi stræber efter er planmæssighed i produktionen, således at de størst mulige produktive muligheder skabes til tilfredsstillelse af de flest mulige faktiske behov.

Det mest mulige øl i de flest mulige halse.

Vi vil dog ikke leve et neurotisk forbrugerliv, men et menneskeværdigt.

Vi vil indånde ugiftigt luft, og vi vil holde hus med klodens ressourcer.

Lyder alt det nu verdensfjernt og urealistisk?

For de unge måske. Men jeg har levet i 71 år. Den verden, jeg kom til regeredes af kejsere,

konger og tsarer. Adels- og borgervælde over hele Jorden. Ingen tænkte, at det kunne være anderledes uden en lille flok revolutionære socialister, der sad i emigrationen med deres fremtidsvisioner, og de mest bevidste dele af arbejderklassen.

I det historisk korte spand af år, som et menneskeliv udgør, er visionerne blevet stenhårde realiteter, og den verden, der modtog mig, er forandret til ukendelighed.

For mig er de ting, jeg taler om, ikke usandsynlige visioner, men noget, der kan og forhåbentlig vil blive realiseret overalt i løbet af den kommende generation.

Vort alternativ er en socialistisk verden eller ingen.

Men vil vi nå en socialistisk verden, må vi tage de midler i anvendelse, der er fornødne, og vi skal ikke bortforklare, hvilke det er:

Erobringen af den fulde og udelte statsmagt for det arbejdende folk. Om det mål må vi samles i en mægtig revolutionær socialistisk enhedsbevægelse.

Vi vil bygge den kommende stat på en centralisme, der er demokratisk i alle led og forgreninger, og det samme princip skal også bære det kommende revolutionære enhedsparti, som jeg håber, at det kommunistiske vil udvikle sig til at være.

Enighed gør stærk, påstår

man. Jeg er tilbøjelig til at hævde det modsatte.

Det er uenigheden og dennes udligning gennem fri debat og kritik, der kan skabe vor styrke.

Tvivl, kontrol og gennemført mistænksomhed er en livsnødenhed for et revolutionært demokrati.

På tillid til personer kan ikke bygges.

Ukontrolleret magt i enkeltes hænder fører med usvigelig sikkerhed til misbrug.

Enighed, der ikke er resultat af meningsbrydning og kritik, er uden bærekraft og levedygtighed.

Under selve slaget må man lystre sergenten, selv om han er idiot. Men ellers skal vi lære os at afsky kadaverdisciplin.

Meningsfrihed, ytringsfrihed, åbenhed og ret til kritik og en efterfølgende demokratisk beslutningsproces er det, vi forlanger.

Ved anskuelsers og erfaringers konfrontation skal meningerne dannes og viljen hærdes. Ingen skal kommandere eller smigre os til at tænke eller beslutte.

Vi vil jo leve som fri mennesker, og vi ønsker ingen slaver under, men sandelig heller ingen herrer over os.

Dem, vi har valgt, vil vi lyde, men vi vil vælge og ikke kåre dem.

De beslutninger, vi har fattet, vil vi efterleve, men kun fri beslutninger og ikke slet dulgte

trusler eller hæse kommando-brøl.

Vi ser vejen, vi vil gå, og lægges nogen sten på den, tjener de vore klassefjenders ærinde.

Jeg talte til at begynde med om Ingmar Wagners og min kontrovers. Jeg fastholder, og det er for mig noget svært væsentligt, at der består en risiko for, at partiet parlamentariseres.

At vor revolutionære holdning mister sin troværdighed.

At folketingsrepræsentation bliver et selvformål, og at vi slår os til tåls med at bedre på samfundet i stedet for at forandre det.

Mødes tendenser af den beskaffenhed ikke med skarp kritik og åben modsigelse, advares der ikke højlydt og i tide, da vandrer vi ingen sol i møde, men ud i reformismens og revisionismens hængedynd.

Da er vor revolutionære sag tabt.

Langt væsentligere for et revolutionært partis fremtid end talmæssig tilslutning og stor folketingsrepræsentation er medlemmernes ideologiske

skoling og revolutionære kvalitet, som kun kan opnås og forbedres i meningsbrydning og definerede opfattelsers konfrontation, men aldrig ved til-lukkethed og en bureaukratisk bedreviden.

Jeg har ikke citeret overdrevent i aften, så jeg kan vel tillade mig at afslutte med et ord af Rosa Luxemburg:

»... Den fri og åbne kritik, den levende meningsudveksling, det aktive åndelige liv er selve eksistensbetingelsen, livets luft for den moderne arbejderbevægelse, og det gælder både dens økonomiske og dens politiske virksomhed ...«

Med dem, der afslår at drage lære af begåede fejl, dem, der tænker i ønsker og ikke i kendsgerninger, dem, som friserer historien, lyver den til rette, med karrieremagere, med ja-sigere og eftersnakkere laves der i hvert fald ingen socialistisk revolution.

Det har tidligere tiders dyre erfaringer til fulde belært os om.

Carl Madsen

Tegn abonnement på

Clarté

— det marxistiske tidsskrift med baggrundsstof om marxismens indhold og anvendelse, kultur, filosofi, socialistisk teori og praksis m.m.

Arsabonnement (6 numre) kr. 23,00

Bestil temanumrene

Dialektik, tænkning og samfund

76 sider, kr. 7,00.

Nummeret omhandler nogle af den materialistiske dialektiks anvendelsesområder og indeholder bl. a. følgende artikler:

R. Swing: Hvad er dialektik?

J. Wilken: Interview med professor Jürgen Kuczynski.

J. Kuczynski: Samfundsmæssige modsigelser.

A. Fridericia: Til Henri Barbusses 100 års-dag.

G. Glezerman: Objektive betingelser og subjektiv faktor i den socialistiske revolution.

F. Engels: Om klassifikation af udsagn.

H. Tillisch: Dialektik og logik.

Samfundsmæssige modsigelser under socialismen

80 sider, kr. 8,00.

Nummeret behandler det herhjemme kun lidt diskuterede spørgsmål om, hvilke former for samfundsmæssige modsigelser der vil eksistere også under socialismen samt deres rolle som drivkraft for udviklingen af socialismens samfund og økonomi. Indeholder bl. a. følgende artikler:

G. Stiehler: Modsigelser under socialismen.

E. Reichwald m. fl.: Om antagonistiske og ikke-antagonistiske modsigelser.

J. Kuczynski: Modsigelser som drivkraft.

I. Nielsen: Grundproblemer i socialismens politiske økonomi.

I. Grünbaum: Om værdiloven under socialismen.

O. Lange: Socialisme og humanisme.

H. Tillisch: Dialektik og logik.

Send bestilling til

Clartés Bogsalg

Gothersgade 8 C, 1123 Kbh. K

Giro 11 38 14

Tlf. (01) 11 18 36, mand., tirsd., torsd., kl. 16—18.

I dette hæfte

»Stat og magt« af Carl Madsen, landsretssagfører.

Manuskript til et foredrag, holdt for Clarté i Land og Folks store sal i marts 1974.

Af Carl Madsen er tidligere udkommet:

DEN GODE LÆGE, Tiden, 1966 og Vendelkær, 1966.

EN LITTERÆR PROCES, Vendelkær, 1967.

VI SKREV LOVEN, Vendelkær, 1968.

PROCES MOD POLITIET, Vendelkær, 1969.

FLYGTNING 33, Vendelkær, 1972.

FORTIDS MØRE MUR, Vendelkær, 1973.

STAT OG MAGT, Marxistiske Hæfter, nr. 22, Clarté, 1974.
